

שלה

גליון 58 | תשפ"א

פנינים מתורת רבינו הגאון
רבי רב הבהו
קרק שליט"א
עידה"ק טבריה ת"ו

למקום ההוא קרא נחל אשכול על אדות האשכול אשר כרתו משם בני ישראל

ופירש האוה"ח הק', למה כתוב "אשר כרתו משם בני", והלא רק המרגלים כרתו אותו, ולא כל בני ישראל, אלא דשלוחו של אדם כמותו, כדכתיב "ושחטו אותו כל עדת ישראל". ולכאורה יש להקשות, דהלא ברש"י לקמן מובא, שכל סיבת כריתתם של אותם פירות היתה, בכדי להוציא דיבת הארץ רעה, ולאמר "כשם שפריה משונה כך עמה משונה", ואנן הלא קיי"ל אין שליח לדבר עבירה, וא"כ אמאי כתוב "אשר כרתו משם בני ישראל" והלא אין שליח לדבר עבירה. ועוד יש להבין, מדוע נתייחד דווקא האשכול שנקרא על שמו, והלא כרתו משם גם רימונים ותאנים, ולמה נקרא הנחל "נחל אשכול" דווקא, על שם האשכול. אלא הביאור הוא כך, דמצינו במדרש (דבר"ר ה' י') תדע לך, דאמר רבי שמואל בר נחמן דורו של אחאב עובדי עבודת כוכבים היו, והיו יוצאין למלחמה ונוצחין. ולמה כן, שלא היה ביניהן דיילטורין. לפיכך היו יוצאין למלחמה ונוצחין, דהיינו כשבנ"י באחדות, אפילו עובדי עבודה זרה כדורו של אחאב, יש להם סיעתא דשמיא מיוחדת.

האדם מן החטא, וכמובא בחז"ל (מנחות שם) באותו אדם שהיה זהיר במצוות ציצית, ועמד לחטוא, וטפחו לו ארבע ציציותיו על פניו.

ובגמ' מובא (זבחים ק"ג ע"ב) דאמר רב חסדא, בדור המבול לא נגזרה גזרה על דגים שבים, שנאמר מכל אשר בחרבה מתו, ולא דגים שבים, ע"כ, דהיינו משום שלא חטאו, לא נגזרה עליהם הגזירה של דור המבול, ועוד מצינו בספרים (מובא בנן איש חי ועוד) שדג מרמז על 'עינא פקיא', משום שאין לו גבינים לסגור את עיניו והן פתוחות תדיר, [ומה"ט מנהג צדיקים בשב"ק להתחיל אכילת הדג מהעין דייקא מטעמים אלו, שהלא בעריות עין רואה ולב חומד, נמצא שהאבר הכי מקודש בדג שלא חטא מעולם בזה, הוא העין, וכן הרמז על 'עינא פקיא' כאמור]. וע"כ בתכלת שבאה לשמר את האדם מן החטא, באה מן החילון, שגופו דומה לדג, דהיינו שהוא ברייה השמורה מאותו חטא, וגופו דומה לים שדומה לרקיע וכסא הכבוד להורות שהבא ליטרה מסייעין בידו, והנזהר בזה ומשמר את עצמו, יש לו שמירה עליונה.

אני ה' ... אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים

ויש לבאר השייכות, בין 'לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', ל'אני ה' אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים'.

וברש"י (בראשית מ"ז כ"ח) מביא את המדרש "ויחי יעקב, למה פרשה זו סתומה, לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם, של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם", ע"כ. וגם זה צריך ביאור מה כוונת אומרו "נסתמו עיניהם ולבם" מה ענין שני איברים הללו, ומדוע נסתמו איברים אלו בפטירתו של יעקב.

אלא הביאור הוא כך דידוע שארץ מצרים היא מקום הטומאה הגדול ביותר, וכמו שאנו רואים שפרשת עריות בתורה, (ויקרא י"ח ג) פותחת בפסוק "כמעשה ארץ מצרים לא תעשו", וממילא כל עוד שיעקב אבינו היה חי, היתה להם שמירה מיוחדת, דהלא ידוע כח קדושתו של

שפה לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו
מקווה שצינינו אותה בשבת מחום
יד סולדת אי אסורה מדין הנאה
ממעשה שבת

דנו קמיה רבינו אודות מעשה שהיה במקווה העירונית בשיכון ד' בטבריה, כשבאו לטבול בצפרא דשבתא, נוכחו לראות שחום המים גבוה ביותר, כשיעור 'יד סולדת', ובא אחד ובתמימותו, הוסיף מים קרים וצינן את המקווה, ונתעוררה השאלה אם מותר לטבול במקווה זו, ולכאורה היה נראה

המשך בעמוד הבא

ממילא גם כאן אפילו שעסוקין עתה בדיבת הארץ, אמנם מכיוון שהיו צריכים לסייע אחד לשני, "וישאוהו במוט בשנים", איש את רעהו יעזורו, ולדבר זה היתה להם אחדות ביניהם, אשר ע"כ נקרא "נחל אשכול" רמז לאותה אחדות, "אשר כרתו משם בני" באחדות ביניהם, ולפי"ז מיושב גם למה נקט לשון "נחל אשכול" דווקא, ולא רימונים ותאנים, כיוון שבהם לא היתה אחדות, ועזרה אחד לשני, אלא כל אחד נטל פרי לבדו.

ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת

שנינו במסכת ציצית (מסכת קטנה ציצית א, י), חלזון למה הוא דומה בריאתו דומה לדג וגופו דומה לרקיע ואינו עולה אלא לשבע שנים, לפיכך דמיו ביוקר. ובכדי לבאר השייכות בין חלזון של תכלת, לדג ורקיע, יש לומר כך, דהנה מצווה זו של ציצית באה לשמירה על

ה' אשר הוצאת אתכם מארץ מצרים", ע"כ מצווים אתם לשמור איברים אלו דייקא שח"ו לא תגיעו למצב של "כמעשה ארץ מצרים" וכו'.

יעקב אבינו, שעליו נאמר "כחי וראשית אוני", אבל כשנסתלק יעקב אבינו "נסתמו עיניהם ולבם" דהיינו בטלה מהם אותה שמירה, וגברה עליהם טומאה זו, שמתחילה בעין רואה ולב חומד.

ועכשיו שהקב"ה גאלם והוציאם ממ"ט שערי טומאה, מצווה אותם "לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", מדוע, כי "אני

ענוותנותו של רבינו-מוכר פלאפלים על שפת הכנרת

סיפר מקורבו של רבינו וש"ב, הרה"ג רבי יחיאל לייזרוביץ שליט"א, ראש ביהמ"ד "תורה לנער", אודות ענוותנותו המופלגת של רבינו, שבעת התקשרות משפחתו בקשרי שידוכין עם בן רבינו, אירע ורבינו חפץ לדבר עם אביו, וחייג לבית המשפחה בירושלים, וביקש לשוחח עם הרב לייזרוביץ שליט"א, אחד הילדים ענה לשיחת הטלפון ושאל מי המבקש, רבינו ענה את שמו, אמנם הילד שלא העלה בדעתו שרבינו בעצמו יחייג, חשב שמדובר בבן משפחה אחר, אשר שמו זהה לשמו של רבינו, לאחר כמה רגעים שהבין שזה לא אותו קרוב משפחה, שאל הילד שוב מי מדבר, אז רבינו ענה לאלתר בפשטות, "דב קוק מוכר פלאפלים על שפת הכנרת".

אתכפיא במצוות צדקה-רבינו תן ארבע מאות שקל עכשיו ומיד

כבר כתבנו רבות על עבודת הצדקה של רבינו, אשר אינה נתפסת כלל בשכל בר אנוש, איך שרבינו אינו משאיר לעצמו פרוטה, ומחלק כל מה שיש תח"י לצדקה, לכל מאן דבעי, וסיפר רבי יחיאל הנ"ל, שרבינו באחת מסעודות השלישית (שאו כידוע נושא דברי מוסר בפני בני הישיבה הק'), אמר בלשון קדשו, "וכי חכמה היא זו ליתן מאה ש"ח לאברך כולל, ולהרגיש הרגשה בליבו של תענוג וסיפוק, אה ברוך ה' זכיתי להחזיק לומדי תורה, זה ודאי שחייבים, אבל מי שרוצה לעשות 'אתכפיא' במצוות צדקה, ולכוף את יצרו, צריך לתת צדקה לאותו אחד שמגיע מבלבל והסיגריה בידו, ואומר בתקיפות "רַבְנֵנו, תֵּן אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל עֲכָשׁוּ וּמִיד", ואז מתעוררים כל הרגשות של האדם, "וכי אני חייב לו משהוא", "מה הוא יעשה בכסף" וכו', אז זו מצוות צדקה בשלמות שאז מרגיש קושי עצום לתת, ובכל זאת נותן. (א.ה. זכרוננו שפע"א רצה להכנס לחדרו של רבינו, אחד מפוקפק, שהיה ניכר שמשמש בהכסף לדברים שאינם ראויים, וניסה להשתמש רבינו מלפגשו, ולשאלתו מדוע, השיב רבינו, הלא ברגע שהלה יבקש ממני, הרי שמחוייב אני לכפות את יצרי הרע וליתן לו, בינה זאת).

נדבת ידידנו הנעלה מקורבו של רבינו, ואשר עומד לימינו בכל עת, הר"ר עו"ד גלעד משאט שיחי' לע"נ אביו היקר והנעלה כמו"ר יעקב ב"ר יהודה משאט זצ"ל נלב"ע במוצאי"ק אור לכ"ג תשרי תשפ"א

*****

ולע"נ היקר באדם אשר מסר נפשו להצלת עם ישראל הר"ר יהודה בן כמונה אלייה זצ"ל נלב"ע כ"ח שבט התש"פ - נדבת בתו גב' פיישר שתחי'

ת.נ.צ.ב.ה.

שפה לנאמנים - המשך

לאסור לטבול במקווה משום 'מעשה שבת', כיוון דגוף חימום המחמם את המקווה נמצא בתוך הבור טבילה, נידון כל הבור ככלי ראשון, וממילא כשמכניס מים קרים בתוך הבור, מבשל את המים בכלי ראשון.

ודן רבינו להתיר, כיון דיש לחקור בכל 'מעשה שבת', אם האיסור להשתמש הוא מדין 'נהנה', שאסרו רבנן ליהנות ממעשה שבת, או שהוא דין 'קנס'.

והוכיח רבינו מדברי הרשב"א, (שהביא הב"י בסי' תרנ"ה), וכן נפסק בשו"ע, לגבי לולב שהביא הנכרי מחוץ לתחום ביו"ט, מותר לצאת בלולב זה יד"ח, דמצוות לאו ליהנות נתנו, ואי נימא דהוא דין קנס "שאסור ליהנות ממעשה שבת", מאי אכפ"ל דמצוות לאו ליהנות נתנו, סו"ס קנסא איכא, ואסור לו להשתמש בלולב אע"פ שאינו נהנה.

והשתא דאתינן להכא דהוא רק דין איסור הנאה, הביא רבינו להתוס' (פסחים ה' ע"א) דליהנות מגחלים של איסוה"נ, בזמן כילוי הוא רק איסור מדרבנן, ומבואר מדברי תוס' אלו, דאיסור הנאה הוא, רק כשיש הנאה מגוף ההשתמשות באופן הרגיל, משא"כ באופן שאינו בדרך הרגילות המצויה ועיקר

ההשתמשות, אינו אסור מדאורייתא, וע"כ גחלים אינו אסור כ"א מדרבנן.

ולפ"י אמר רבינו דכאן דהבישול אינו רק מדרבנן, כיוון דזה הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, (כיוון דאינו צריך לגוף הבישול כ"א להיפך, שיצטננו המים). וא"כ באופן שעכשיו שהמקווה כבר קרה משיעור יד סולדת', ואינו נהנה עתה מגוף הבישול בדרך ההנאה הרגיל, לכאורה שרי להתיר ההנאה מאותו איסור דרבנן, כמשנ"ת בדברי הרשב"א דהוי כמו כל איסור הנאה, דההנאה גופא אסורה ולא מדין קנס שקנסו בו חכמים.

* * *

(לאחר שכתבנו לפני כמה שבועות, אודות עשיית קסמים והלאו של 'לא תנחשו ולא תעוננו, וכו', אתא לפנינו מזכה הרבים הר"ר ליאור יהודה שיחי', בעל מפעלי החסד "צדקת ר' ישעיה ב"ר משה", ואמר, שישנם כאלו שאסרו לו, להופיע בפני קהל לעשות קסמים, ושאלנו את פי רבינו, ואמר כמשנ"ת ומוכח מדברי הרמב"ם, הרי כל היכא שמודיע קודם, שהכל הוא אחיזת עינים בעלמא, ואין כאן שום קסם אמיתי, הרי יכול להופיע בשופי ואפילו בפני ילדים וקטנים).

הדפסת העלון לע"נ רבני טבריא:

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי חיים בן רבי יצחק סמאג'א זצ"ל
רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן זצ"ל
מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם רבי רפאל ביבאס זצ"ל

